

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας

Τμήμα: Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας

Τίτλος πτυχιακής εργασίας: Μετάφραση και Ανάλυση μέρους της έκθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου «Migrants in the Mediterranean: protecting human rights».

Ονοματεπώνυμο: Παρθένη Γεωργία Μαρία

Αριθμός Μητρώου: Ξ2012054

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Σωσώνη Βιλελμίνη

Β' βαθμολογητής: Σωτήρης Λίβας

Κέρκυρα, Ιούνιος 2018

1. Εισαγωγή

Το κείμενο που τίθεται σε μετάφραση και σχολιασμό παρακάτω είναι απόσπασμα της έκθεσης «Migrants in the Mediterranean: protecting human rights». Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει στην πρώτη παράγραφο από την σελίδα 9 («Introduction...in this respect») και τις σελίδες 21 μέχρι 27 («Applicable law...women and children»). Συγγραφείς αυτής της έκθεσης είναι οι Samuel Cogolati, Nele Verlinden και Pierre Schmitt, οι οποίοι γράφουν εκ μέρους του Τμήματος Πολιτικής, ως Γενική Διεύθυνση των εξωτερικών πολιτικών. Η έκθεση αυτή ζητήθηκε από την Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, συγκεκριμένα για την Υποεπιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Πραγματεύεται τα δικαιώματα των μεταναστών και συγκεκριμένα των προσφύγων που φτάνουν στα σύνορα της Ευρώπης εν πλω διασχίζοντας την Μεσόγειο. Η έκθεση είναι εκτενής όσον αφορά τα δικαιώματα των προσφύγων, τις παραβιάσεις αυτών και τα όργανα που οφείλουν να τους προστατεύσουν. Συγκεκριμένα, το απόσπασμα προς μετάφραση: με πολλές και συγκεκριμένες αναφορές στους οργανισμούς και τις συμβάσεις που προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα αναλύουν τις συνθήκες και την εφαρμογή τους στις εισροές προσφύγων στην ΕΕ αλλά και τους όρους και τρόπους συνεργασίας των κρατών-μελών της ΕΕ με τρίτες χώρες. Ακολουθεί το πρωτότυπο και ύστερα το μετάφρασμα.

2. Πρωτότυπο

Introduction

Context

Tragic losses of lives drowning or succumbing to hunger, thirst, or cold, are reported daily off the coasts of Greece, Italy, Malta and Spain. In reaction to recurrent tragedies, the EU adopted a series of measures seeking to improve the protection of the migrants trying to reach the borders of the EU and to share responsibility among countries involved by increasing cooperation with transit countries. In a Resolution of 29 April 2015, the European Parliament urged the EU and the Member States 'to do everything possible to prevent further loss of life at sea. On 15 September 2015, a joint hearing of the Committee on Foreign Affairs (AFET), Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs (LIBE), and Subcommittee on Human Rights (DROI) on 'Respecting Human Rights in the Context of Migration Flows in the Mediterranean' took place. A strategic initiative report on the situation in the Mediterranean and the need for a holistic EU approach to migration (2015/2095(INI)) will be presented on 10 December 2015 and adopted later in 2016 in the LIBE Committee. The DROI Subcommittee has requested a study that would feed into the debate and help the Parliament form opinions and make decisions in this respect.

[...]

2.2 Applicable law

One of the most important human rights principles in the context of boat migrants is the principle of non-refoulement, which was first enshrined in international refugee law (2.2.1). Migrants, like all human beings, also enjoy the human rights enshrined in various international and regional human rights treaties (2.2.2). Additionally, international legal instruments have imposed obligations to protect and assist persons in distress at sea on the one hand (2.2.3), and prohibitions of smuggling or human trafficking (2.2.4). The rights and legal principles which are most relevant to migrants aiming to reach the EU are listed below.

2.2.1 International refugee law

All EU Member States have signed and ratified the 1951 Refugee Convention, which codifies the rights of refugees at the international level. The principle of non-refoulement is enshrined in Article 33:

- 1. No Contracting State shall expel or return ("refouler") a refugee in any manner whatsoever to the frontiers of territories where his life or freedom would be threatened on account of his race, religion, nationality, membership of a particular social group or political opinion.*
- 2. The benefit of the present provision may not, however, be claimed by a refugee whom there are reasonable grounds for regarding as a danger to the security of the country in which he is, or who, having been convicted by a final judgment of a particularly serious crime, constitutes a danger to the community of that country.*

The UNHCR has recurrently recalled the central importance, non-derogable nature and customary status of the principle of non-refoulement set out in Article 33. As it noted in 2001, the obligation of States not to expel, return or refoule refugees to territories where their life or freedom would be threatened is a cardinal protection principle enshrined in the Convention, to which no reservations are permitted. In many ways, the principle is the logical complement to the right to seek asylum recognized in the UDHR. It has come to be considered a rule of customary international law binding on all States. In addition, international human rights law has established non refoulement as a fundamental component of the absolute prohibition of torture and cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. The duty not to refoule is also recognized as applying to refugees irrespective of their formal recognition, thus obviously including asylum-seekers whose status has not yet been determined. It encompasses any measure attributable to a State which could have the effect of returning an asylum-seeker or refugee to the frontiers of territories where his or her life or freedom would be threatened, or where he or she would risk persecution. This includes rejection at the frontier, interception and indirect refoulement, whether of an individual seeking asylum or in situations of mass influx.

The 1967 Protocol, to which all EU Member States are also Parties, removed all geographic and temporal limitations of the 1951 Convention.

Yet, as the definitions above make it clear, the scope of the 1951 Refugee Convention is limited to those migrants who qualify as 'refugees'. Other migrants, often qualified as 'irregular' migrants, were only granted explicit protection in 1990 in the International Convention on Protection of the Rights of All Migrant Workers and

Members of their Families. Although the 1990 Convention merely articulates already existing rights in the specific context of migrant workers, it should be noted that none of the EU Member States has yet ratified it.

2.2.2 International and regional human rights law

Migrants, regardless of their nationality or legal status, are also protected by a substantial amount of international and regional human rights instruments as all other human beings. First, at the international level, the Universal Declaration of Human Rights (UDHR) recognises the right to life (Article 3), the prohibition of torture or cruel, inhuman or degrading treatment (Article 5), the right of everyone to leave any country, including his own, and to return to his country (Article 13(2)), as well as the right to seek and to enjoy in other countries asylum from persecution (Article 14(1)).

The International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), which has been signed and ratified by all EU Member States, also includes the right to life (Article 6), a prohibition on torture or cruel, inhuman or degrading treatment (Article 7), as well as the right to leave one's country (Article 12)⁶². The UN Human Rights Committee, which is the monitoring body of the ICCPR, has held that 'States parties must not expose individuals to the danger of torture or cruel, inhuman or degrading treatment or punishment upon return to another country by way of their extradition, expulsion or refoulement'. The Committee also stated that 'the article 2 obligation requiring that States Parties respect and ensure the Covenant rights for all persons in their territory and all persons under their control entails an obligation not to extradite, deport, expel or otherwise remove a person from their territory, where there are substantial grounds for believing that there is a real risk of irreparable harm, such as that contemplated by articles 6 and 7 of the Covenant, either in the country to which removal is to be effected or in any country to which the person may subsequently be removed'.

The Convention on the Rights of the Child (CRC) similarly recognises that every child has an inherent right to life (Article 6) and prohibits torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment (Article 37(a)). The Committee on the Rights of the Child has also interpreted both Articles as prohibiting the return of a child to a country where there are substantial grounds for believing that there is a real risk of irreparable harm to the child.

An explicit non-refoulement provision is finally enshrined in Article 3(1) of the Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT) which provides that '[n]o State Party shall expel, return ("refouler") or extradite a person to another State where there are substantial grounds for believing that he would be in danger of being subjected to torture'. The CAT has been signed and ratified by all EU Member States. It should be noted that many complaints before the UN Human Rights Committee and Committee Against Torture actually concern alleged breaches of the principle of non-refoulement.

Second, at the regional level, the European Convention on Human Rights (ECHR) and, for EU Member States and institutions specifically when they implement EU law, the EU Charter of Fundamental Rights (CFR) protect the rights of boat migrants in the Mediterranean. While all EU Member States are party to the ECHR, the EU, until

today, is not. This will change in the future, as Article 6(2) Treaty on European Union (TEU) states that the EU 'shall' accede to the ECHR.

Although the list below is far from exhaustive, the following provisions enshrined in the CFR and ECHR represent human rights principles which apply to boat migrants in the Mediterranean and acts performed by the EU or its Member States extraterritorially:

- The right to life (Article 2(1) CFR and Article 2 ECHR). The right to life means that *unreasonable use of force should not be used to prevent the entry of 'irregular' migrants. In the context of the Mediterranean Sea, the right to life translates into the duty to render assistance to persons in distress at sea (see infra).*

- The prohibition of torture, inhuman and degrading treatment (Article 4 CFR and Article 3 ECHR). The prohibition is absolute in both instruments. As will be seen below, the responsibility of the EU and its Member States may be engaged in actions performed outside of their own territories. When the EU or its Member States cooperate with third countries to perform border controls or return illegally staying third-country nationals, Article 4 CFR and Article 3 ECHR entail an obligation to apply coercive measures in removal proceedings in accordance with the right to dignity and to protect individuals risking persecution in the country of origin or transit.

- The right to seek asylum in compliance with the above mentioned 1951 Geneva Convention and 1967 Protocol (Article 18 CFR). The ECHR does not provide for a right to asylum, as it was thought at the time of drafting that the 1951 Geneva Convention would fully cover the rights of refugees.

- The prohibition of collective expulsion of aliens (Article 19(1) CFR and Article 4 Protocol 4 to the ECHR). In *Hirsi Jamaa and Others v. Italy*, the European Court of Human Rights (ECtHR) held that even acts carried out outside of the national territory, such as the interception and disembarkation of boat migrants in a third country without any examination of each individual situation, can amount to collective expulsion.

- The principle of non-refoulement (Article 19(2) CFR) according to which '*[n]o one may be removed, expelled or extradited to a State where there is a serious risk that he or she would be subjected to the death penalty, torture or other inhuman or degrading treatment or punishment*'. Although the right to non-refoulement is not contained explicitly in the ECHR, the ECtHR ruled in the landmark case of *Soering* that the expulsion of an individual '*may give rise to an issue under Article 3 [...], and hence engage the responsibility of that State under the Convention, where substantial grounds have been shown for believing that the person concerned, if expelled, faces a real risk of being subjected to torture or inhuman or degrading treatment or punishment in the country of destination*'.

The applicability of human rights instruments is triggered whenever a situation falls within the jurisdiction of the States (or organisations) party to the instrument. Article 1 ECHR provides that '*[t]he High Contracting Parties shall secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in Section I [of the ECHR]*'. However, the notion of jurisdiction is not defined by the ECHR. Jurisdiction is primarily territorial, meaning that it is presumed to be exercised normally throughout the State's territory. Territoriality is, however, not the only possible venue to conclude that a State

has jurisdiction for the purposes of ECHR applicability. Indeed, according to ECtHR's case-law, jurisdiction can also be established when a State exercises control over an area or territory, or when its State agents exercise effective control over an individual⁷⁴. Linked to the situation of migrants trying to reach Europe by crossing the Mediterranean by boat, a few interesting observations regarding jurisdiction can be made, based on a couple of scenarios.

Scenario 1: Migrants on a boat trying to cross the Mediterranean have entered the territorial waters of a State party to the ECHR. As territorial waters form part of the territory of a State (Article 2 UNCLOS), the migrants are in the jurisdiction of the State in question and can thus enjoy all rights of the ECHR. The issue of jurisdiction is not questioned here.

*Scenario 2: The boat of the migrants is located on the High Seas. A national authority vessel from a ECHR State takes the migrants on board. The vessel then brings the migrants towards authorities of the country of departure, and hands them over to those authorities. As the vessel falls within the jurisdiction of the flag State (Article 92 UNCLOS), and because they were under the effective control of State officials, the migrants in question also fall within the jurisdiction of the ECHR. The ECtHR confirmed this scenario in the *Hirsi Jamaa* case, where it stated that 'in the period between boarding the ships of the Italian armed forces and being handed over to the Libyan authorities, the applicants were under the continuous and exclusive de jure and de facto control of the Italian authorities. [...] Accordingly, the events [...] fall within Italy's "jurisdiction" within the meaning of Article 1 [ECHR]'⁷⁵.*

*Scenario 3: The boat of the migrants is located on the High Seas or within the territorial waters of the departure State. National authority vessels from a ECHR State puncture the rubber boats, causing the boat to sink and the migrants to drown. In this scenario, even though the persons were not on board of a ECHR State vessel, it is accepted that the incident occurred within the jurisdiction of the ECHR State. In the *Xhavara* case, concerning an Albanese migrant boat that sunk after being struck by an Italian marine vessel outside Italian territorial waters, the ECtHR did not object that the victims had been within the jurisdiction of Italy⁷⁶. In this scenario, the violated human rights provision would be Article 2 ECHR, protecting the right to life.*

Scenario 4: The boat of the migrants is located on the High Seas. National authority vessels from a ECHR State encircle the boat and escort it back to the national waters of the State of departure. In this scenario, there is no jurisdiction on the basis of effective control over persons, as the migrants remain in their own boat and do not board onto another vessel. It therefore remains open to debate whether this situation would trigger jurisdiction of a ECHR State. According to Borelli and Stanford, '[b]oth common sense and an interpretation of the ECHR in light of the principle of effectiveness would suggest that in such a situation the Court would find that individuals on board are within the jurisdiction of the intercepting Contracting State'.

Scenario 5: Migrants on a boat trying to cross to Europe drown before entering in territorial waters. No vessels of European Member States were present when this incident occurred. As in this case the establishment of jurisdiction cannot be based upon the territoriality or effective control over persons or over an area, the

establishment of jurisdiction is even more debatable than in scenario 4. A purely conventional approach would clearly not accept jurisdiction in this scenario. However, in line with the functional approach to jurisdiction of the ECHR, Spijkerboer argues that the deaths could have occurred within the jurisdiction of European Member States because they are the result of strict border policies which make a safe and legal entry within the EU impossible. The ECtHR has indeed in some instances held that 'in exceptional cases [...] acts of the Contracting States performed, or producing effects, outside their territories can constitute and exercise of jurisdiction by them [...]'. Nevertheless, if one accepts that boat migrants dying on the Mediterranean fall within the jurisdiction of EU States because of EU border policies, a next step is to determine which human rights of the migrants have been violated. Logically this would be the right to life as enshrined in Article 2 ECHR. Under a conventional approach, one would argue that the link between EU policies and the death of migrants on the Mediterranean is too remote to conclude that a violation of Article 2 ECHR has occurred. However, if one adopts a functional approach, as Spijkerboer does, one could argue that at least the positive obligations linked to Article 2 ECHR are relevant here: a duty to carry out an investigation into the number of deaths at sea, an obligation to reassess the EU policies in light of such data, and lastly, the obligation to identify the victims and inform their relatives of their death, and deal with the dead bodies in accordance with the relatives' wishes.

2.2.3 International law of the sea

The 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) determines that a ship falls under the jurisdiction of its flag State on the high seas (Article 92(1)) and requires ship masters to render assistance and rescue persons in distress (Article 98)⁸¹:

1. Every State shall require the master of a ship flying its flag, in so far as he can do so without serious danger to the ship, the crew or the passengers:

- a. to render assistance to any person found at sea in danger of being lost;
- b. to proceed with all possible speed to the rescue of persons in distress, if informed of their need of assistance, in so far as such action may reasonably be expected of him;
- c. after a collision, to render assistance to the other ship, its crew and its passengers and, where possible, to inform the other ship of the name of his own ship, its port of registry and the nearest port at which it will call.

2. Every coastal State shall promote the establishment, operation and maintenance of an adequate and effective search and rescue service regarding safety on and over the sea and, where circumstances so require, by way of mutual regional arrangements cooperate with neighbouring States for this purpose.

The duty to render assistance at sea is also included in three other treaties:

- the 1979 International Convention on Maritime Search and Rescue (SAR Convention), in its Annex, at paragraph 2.1.10:

Parties shall ensure that assistance be provided to any person in distress at sea. They shall do so regardless of the nationality or status of such a person or the circumstances in which that person is found.

and paragraph 3.1.9:

Parties shall co-ordinate and co-operate to ensure that masters of ships providing assistance by embarking persons in distress at sea are released from their obligations with minimum further deviation from the ships' intended voyage, provided that releasing the master of the ship from these obligations does not further endanger the safety of life at sea. The Party responsible for the search and rescue region in which such assistance is rendered shall exercise primary responsibility for ensuring such co-ordination and co-operation occurs, so that survivors assisted are disembarked from the assisting ship and delivered to a place of safety, taking into account the particular circumstances of the case and guidelines developed by the Organization. In these cases, the relevant Parties shall arrange for such disembarkation to be effected as soon as reasonably practicable.

- the 1974 Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS), in its Annex, Chapter V, Regulation 10:

The master of a ship at sea, on receiving a signal from any source that a ship or aircraft or survival craft thereof is in distress, is bound to proceed with all speed to the assistance of the persons in distress informing them if possible that he is doing so. If he is unable or, in the special circumstances of the case, considers it unreasonable or unnecessary to proceed to their assistance, he must enter in the logbook the reason for failing to proceed to the assistance of the persons in distress.

- the 1989 International Convention on Salvage, in Article 10:

1. Every master is bound, so far as he can do so without serious danger to his vessel and persons thereon, to render assistance to any person in danger of being lost at sea.

2. The States Parties shall adopt the measures necessary to enforce the duty set out in paragraph 1.

3. The owner of the vessel shall incur no liability for a breach of the duty of the master under paragraph 1.

2.2.4 International law prohibiting the smuggling of migrants

The 2000 Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (the Palermo Protocol) requires the 141 Contracting Parties (including the EU and all its Member States) that have ratified it to prosecute trafficking and smuggling as international criminal offences. The Palermo Protocol clearly reiterates that any action undertaken against smuggling should take into account the human rights of the migrants, regardless of their legal status or nationality, by providing the following in the saving clause of Article 14(1):

Nothing in this Protocol shall affect the other rights, obligations and responsibilities of States and individuals under international law, including international humanitarian

law and international human rights law and, in particular, where applicable, the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees and the principle of non-refoulement as contained therein.

It should be noted that Article 16 provides for a positive duty to preserve and protect the rights of victims of smuggling, in particular the right to life and the right not to be subjected to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, with a particular attention to the 'special needs of women and children'.

3. Μετάφρασμα

Εισαγωγή

Περιεχόμενο

Καθημερινά, στα παράλια της Ελλάδος, της Ιταλίας, της Μάλτας και της Ισπανίας χάνονται ζωές είτε από πνιγμό είτε υποκύπτοντας στην πείνα, την δίψα ή το κρύο. Λόγω των επαναλαμβανόμενων τραγωδιών, η ΕΕ υιοθέτησε μια σειρά από μέτρα προκειμένου να βελτιώσει την προστασία των προσφύγων που φτάνουν στα σύνορα της ΕΕ και να μοιράσουν την ευθύνη ανάμεσα στις εμπλεκόμενες χώρες ενισχύοντας την συνεργασία με τις χώρες διέλευσης. Στο ψήφισμα της 29^{ης} Απριλίου 2015, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο παρότρυνε την ΕΕ και τα κράτη-μέλη «να κάνουν το καλύτερο δυνατό να αποτρέψουν περαιτέρω απώλεια ζωής στην θάλασσα. Την 15^η Σεπτεμβρίου 2015 έλαβε χώρα μια κοινή ακρόαση ανάμεσα στην Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων (AFET), στην Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE) και στην Υποεπιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (DROI) περί «Σεβασμού των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όσον αφορά την μεταναστευτική ροή στην Μεσόγειο». Μια έκθεση στρατηγικής πρωτοβουλίας για την κατάσταση στην Μεσόγειο και η ανάγκη για μια ολιστική προσέγγιση της ΕΕ προς την μετανάστευση (2015/2095(INI)) θα παρουσιαστεί την 10^η Δεκεμβρίου 2015 και ύστερα το 2016 θα υιοθετηθεί από την Επιτροπή LIBE. Η Υποεπιτροπή DROI ζήτησε μια έρευνα που θα τροφοδοτήσει την συζήτηση και θα βοηθήσει το Κοινοβούλιο να σχηματίσει γνώμες και να πάρει αποφάσεις περί αυτού.

[...]

2.2 Εφαρμοστέο δίκαιο

Μια από τις βασικότερες αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσον αφορά τους εν πλω πρόσφυγες είναι η αρχή της μη επαναπροώθησης, η οποία διασφαλίστηκε για πρώτη φορά στο διεθνές δίκαιο προσφύγων (2.2.1). Οι πρόσφυγες, όπως όλα τα

ανθρώπινα όντα, χαίρουν επίσης τα ανθρώπινα δικαιώματα που έχουν διασφαλιστεί σε ποικίλες διεθνείς και περιφερειακές συνθήκες ανθρωπίνων δικαιωμάτων(2.2.2).

Επιπρόσθετα, διεθνείς νομικά μέσα έχουν επιβάλει υποχρεώσεις περί προστασίας και βοήθειας ατόμων σε κίνδυνο στη θάλασσα από την μία πλευρά(2.2.3), και απαγορεύσεις λαθραίας διακίνησης ή σωματεμπορίας ανθρώπων (2.2.4.) από την άλλη. Παρακάτω παρατίθενται τα δικαιώματα και οι νομοθετικές αρχές που σχετίζονται με τους πρόσφυγες που αποβλέπουν να φτάσουν/καταλήξουν στην Ε.Ε.

2.2.1 Διεθνές δίκαιο προσφύγων

Όλα τα κράτη-μέλη έχουν υπογράψει και κυρώσει την Σύμβαση Προσφύγων του 1951, η οποία κωδικοποιεί τα δικαιώματα των προσφύγων σε διεθνές επίπεδο. Η αρχή της μη επαναπροώθησης διασφαλίζεται στο Άρθρο 33:

1. Ουδέν Συμβαλλόμενο Κράτος να μην αποβάλει ή επιστρέψει («επαναπροωθώ») έναν πρόσφυγα με κανένα τρόπο στα σύνορα της επικράτειας όπου η ζωή του ή η ελευθερία του θα απειληθούν εξαιτίας της φυλής του, της θρησκείας του, της εθνικότητάς του, της συμμετοχής του σε μία συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα ή πολιτικής άποψης.
2. Το προνόμιο, παρόλα αυτά, της παρούσας διάταξης δεν διεκδικείται από έναν πρόσφυγα έναντι του οποίου υφίστανται βάσιμα πειστήρια να θεωρηθεί κίνδυνος για την ασφάλεια της χώρας στην οποία ο ίδιος έχει καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση για ιδιάζοντα σοβαρό έγκλημα.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR) έχει επανειλημμένα ανακαλέσει την σπουδαιότητα, την αμετάκλητη φύση και το εθιμικό χαρακτήρα της αρχής της μη επαναπροώθησης που αναφέρεται στο Άρθρο 33. Όπως επισημάνθηκε το 2001, η υποχρέωση των Κρατών-Μελών να μην αποβάλλουν, επιστρέψουν ή επαναπροωθήσουν πρόσφυγες σε περιοχές όπου η ελευθερία τους απειλείται είναι αρχή απόλυτης προστασίας προβλεπόμενη από την Σύμβαση, η οποία δεν επιδέχεται ενδοιασμούς. Με πολλούς τρόπους η αρχή αυτή είναι το εύλογο συμπλήρωμα στο αναγνωρισμένο από την Οικουμενική διακήρυξη περί των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (UDHR) δικαίωμα να ζητούν άσυλο. Πλέον θεωρείται κανόνας παγκόσμιου εθιμικού νόμου που δεσμεύει όλα τα κράτη-μέλη. Επιπλέον, το παγκόσμιο Δίκαιο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει καθιερώσει ως βασική συνιστώσα την απόλυτη απαγόρευση των βασανιστηρίων, και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Το όφελος της μη επαναπροώθησης είναι επίσης εφαρμόσιμο σε πρόσφυγες ανεξάρτητα της επίσημης αναγνώρισής τους, επομένως συμπεριλαμβάνονται και οι αιτούντες άσυλο, των οποίων η αναγνώριση εκκρεμεί. Το όφελος αυτό περιλαμβάνει κάθε μέσο που καταλογίζεται σε ένα κράτος-μέλος που εν δυνάμει μπορεί να προκαλέσει την επιστροφή αιτούντων ασύλου ή προσφύγων στα σύνορα εδαφών όπου η ζωή ή ελευθερία του/της ενδέχεται να απειληθεί ή να τρέχει κίνδυνο δίωξης. Αυτό περιλαμβάνει απόρριψη στα σύνορα, σύλληψη και έμμεση επαναπροώθηση, είτε σε περίπτωση ενός ατόμου αιτούντα άσυλο ή σε περίπτωση μαζικής απέλασης.

Το Πρωτόκολλο του 1967, στο οποίο είναι συμβαλλόμενα όλα τα κράτη-μέλη, αφαίρεσε όλους τους γεωγραφικούς και χρονικούς περιορισμούς της Σύμβασης του 1951.

Βέβαια, όπως δείχνουν οι παραπάνω ερμηνείες, το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης Προσφύγων του 1951 περιορίζεται στους μετανάστες που προσδιορίζονται ως «πρόσφυγες». Οι υπόλοιποι μετανάστες, συχνά ονόματι «λαθρομετανάστες», τους χορηγήθηκε ρητή προστασία το 1990 στην Διεθνή Σύμβαση περί Προστασίας των Δικαιωμάτων όλων των Διακινούμενων Εργαζομένων και Μελών των Οικογενειών τους. Παρόλο που η Σύμβαση του 1990 απλώς διατυπώνει ήδη υπάρχοντα δικαιώματα όσον αφορά τους διακινούμενους εργαζόμενους, πρέπει να σημειωθεί ότι κανένα από τα κράτη-μέλη της ΕΕ δεν την έχει επικυρώσει ακόμη.

2.2.2 Διεθνές και Περιφερειακό Δίκαιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Οι μετανάστες, ανεξαρτήτως της υπηκοότητας και του νομικού καθεστώτος τους, προστατεύονται από ένα ικανοποιητικό αριθμό διεθνών και περιφερειακών οργάνων ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως όλα τα ανθρώπινα όντα. Πρώτα, σε διεθνές επίπεδο, η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (UDHR) αναγνωρίζει το δικαίωμα στην ζωή (Άρθρο 3), την απαγόρευση των βασανιστηρίων, και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης (Άρθρο 5), το δικαίωμα ενός να εγκαταλείψει μια χώρα, συμπεριλαμβανομένου και τη δική του και να επιστρέψει στην χώρα του (Άρθρο 13 §2), καθώς και το δικαίωμα να ζητήσει και να χαίρει σε άλλες χώρες ασύλου εκτέλεσης (Άρθρο 14 §1).

Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ICCPR), το οποίο έχει υπογραφεί και κυρωθεί από όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ, επίσης περιλαμβάνει το δικαίωμα στην ζωή (Άρθρο 6), την απαγόρευση των βασανιστηρίων, και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης (Άρθρο 7), όπως και το δικαίωμα ενός να εγκαταλείψει την χώρα του (Άρθρο 12). Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ, που αποτελεί και το κινητήριο σώμα του ICCPR, αποφάνθηκε ότι « τα συμβαλλόμενα κράτη απαγορεύεται να θέτουν άτομα σε κίνδυνο βασανιστηρίων ή άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας επιστρέφοντάς τους σε άλλη χώρα με την μορφή της έκδοσης, απέλασης ή επαναπροώθησης. Η Επιτροπή επισήμανε επίσης «την υποχρέωση του Άρθρου 2 που απαιτεί τα Συμβαλλόμενα Κράτη να σέβονται και να διασφαλίζουν τα δικαιώματα του Συμφώνου για όλα τα άτομα στην περιοχή τους και για όλα τα άτομα κάτω από τον έλεγχο τους που συνεπάγεται την υποχρέωση να μην εκδώσουν, απελάσουν, αποβάλλουν ή απομακρύνουν ένα άτομο από την περιοχή τους, όπου υφίστανται βάσιμα πειστήρια ότι υπάρχει πραγματικός κίνδυνος ανεπανόρθωτης βλάβης, παρόμοια όπως σχολιάστηκε στα Άρθρα 6 και 7 του Συμφώνου, είτε στην χώρα αποδέκτη της απομάκρυνσης είτε σε οποιαδήποτε χώρα που το άτομο μπορεί αργότερα να απομακρυνθεί.

Παρομοίως, το Σύμφωνο για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC) αναγνωρίζει ότι κάθε παιδί έχει κληρονομικό δικαίωμα στην ζωή (Άρθρο 6) και απαγορεύει βασανιστήρια ή άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (Άρθρο 7 §α). Η Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Παιδιού έχει επίσης ερμηνεύσει και τα δύο

Άρθρα να απαγορεύουν την επιστροφή ενός παιδιού σε χώρα όπου με βάσιμα πειστήρια τρέχει πραγματικό κίνδυνος ανεπανόρθωτης βλάβης του.

Ένας ρητός όρος μη επαναπροώθησης διασφαλίζεται επιτέλους στο Άρθρο 3 §1 της Συμβάσεως κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CAT) όπου αναφέρεται ότι «κανένα συμβαλλόμενο κράτος να αποβάλλει, επιστρέψει («επαναπροωθώ») ή εκδώσει ένα άτομο σε άλλο κράτος όπου υπάρχουν βάσιμα πειστήρια να θεωρηθεί ότι υπάρχει πραγματικός κίνδυνος να υποβληθεί σε βασανιστήρια». Το CAT έχει υπογραφεί και κυρωθεί από όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλές καταγγελίες ενώπιον της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ και της Επιτροπής ενάντια Βασανιστηρίων αφορούν εικαζόμενες παραβιάσεις της αρχής της μη επαναπροώθησης.

Δεύτερον, σε περιφερειακό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και, όσον αφορά τα κράτη-μέλη της ΕΕ και των οργάνων που εφαρμόζουν νόμο της ΕΕ, και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (CFR) προστατεύουν τα δικαιώματα των εν πλώ μεταναστών στην Μεσόγειο. Ενώ όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ είναι μέλη της ΕΣΔΑ, η ΕΕ μέχρι σήμερα δεν είναι. Αυτό θα αλλάξει στο μέλλον, καθώς στο Άρθρο 6 §2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) αναφέρεται ότι η ΕΕ «πρέπει» να προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ.

Παρόλο που η παρακάτω λίστα δεν είναι εξαντλητική, οι παρακάτω όροι που διασφαλίζονται στο CFR και στην ΕΣΔΑ παρουσιάζουν τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εφαρμόζονται στους εν πλώ μετανάστες στην Μεσόγειο και πράξεις από την ΕΕ ή κράτη-μέλη της εξ εδαφικά:

-Το δικαίωμα στην ζωή (Άρθρο 2 §1 CFR και Άρθρο 2 ΕΣΔΑ). Το δικαίωμα στην ζωή σημαίνει ότι αδικαιολόγητη χρήση δύναμης δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για να εμποδίσει την είσοδο σε «λαθρομετανάστες». Όσον αφορά την Μεσόγειο θάλασσα, το δικαίωμα στην ζωή μεταφράζεται στο καθήκον να παραχθεί βοήθεια σε άτομα σε κίνδυνο στην θάλασσα (βλέπε παρακάτω).

- Την απαγόρευση των βασανιστηρίων, και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης (Άρθρο 4 CFR και Άρθρο 3 ΕΣΔΑ). Η απαγόρευση είναι ρητή και στα δύο όργανα. Όπως φαίνεται παρακάτω, η ευθύνη της ΕΕ και των κρατών-μελών της μπορεί να καταλογίζεται και σε πράξεις που λαμβάνουν χώρα εκτός των συνόρων τους. Όταν η ΕΕ ή τα κράτη-μέλη αυτής συνεργάζονται με τρίτες χώρες για να πραγματοποιήσουν συνοριακό έλεγχο ή να επιστρέψουν παράνομους υπηκόους τρίτων χωρών, το Άρθρο 4 του CFR και το Άρθρο 3 του ΕΣΔΑ επιβάλλουν την υποχρέωση να εφαρμοστούν καταναγκαστικά μέτρα κατά τις διαδικασίες απομάκρυνσης σε συμφωνία με το δικαίωμα για αξιοπρέπεια και να προστατεύουν τα άτομα που κινδυνεύουν εκτέλεσης στην χώρα καταγωγής ή στην χώρα διαμετακόμισης.

-Το δικαίωμα ασύλου σε συνεργασία με την ανωτέρω Σύμβαση της Γενεύης του 1951 και του Πρωτοκόλλου του 1967 (Άρθρο 18 CFR). Η ΕΣΔΑ δεν προβλέπει για το δικαίωμα ασύλου, καθώς την περίοδο σύνταξής της θεωρήθηκε ότι η Σύμβαση της Γενεύης του 1951 θα κάλυπτε πλήρως τα δικαιώματα των μεταναστών.

- Η απαγόρευση μαζικών απελάσεων των μεταναστών (Άρθρο 19 §1 CFR και Άρθρο 4 Πρωτόκολλο 4 της ΕΣΔΑ). Στην «υπόθεση Hirsi Jamma και άλλοι κατά Ιταλίας», το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΔΔΑ) έκρινε ότι πράξεις, όπως η αναχαίτηση και η αποβίβαση εν πλω μεταναστών σε τρίτη χώρα χωρίς καμία εξέταση κάθε ατόμου ξεχωριστά, ακόμα και αν έλαβαν χώρα έξω από τα εθνικά σύνορα, μπορούν να θεωρηθούν ως μαζικές απελάσεις.

-Η αρχή της μη επαναπροώθησης (Άρθρο 19 §2 CFR) σύμφωνα με την οποία κανένας να μην απομακρυνθεί, απελαθεί ή εκδοθεί σε κράτος στο οποίο υφίστανται σοβαρός κίνδυνος αυτός ή αυτή να υποβληθεί σε θανατική ποινή, βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Παρόλο που το δικαίωμα της μη επαναπροώθησης δεν αναφέρεται ρητά στην ΕΣΔΑ, το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε υπέρ της υπόθεσης ορόσημο του Soering όπου η έκδοση ενός ατόμου «ενδέχεται να αναφέρεται στο Άρθρο 3 [...], και ως εκ τούτου και σύμφωνα με την Σύμβαση στην ευθύνη του κράτους, όπου βάσιμα πειστήρια δείχνουν ότι ο ενδιαφερόμενος τρέχει σοβαρό κίνδυνο να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία στην χώρα προορισμού, αν εκδοθεί.

Το πεδίο εφαρμογής των οργάνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα λαμβάνει χώρα όπου η υπόθεση πέφτει στην δικαιοδοσία των κρατών (ή οργανισμών) μέλους του οργάνου. Το Άρθρο 1 της ΕΣΔΑ προβλέπει ότι τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν στον καθένα στην δικαιοδοσία τους τα δικαιώματα και τις ελευθερίες όπως ορίστηκαν στον Τομέα I (της ΕΣΔΑ). Παρόλα αυτά, η έννοια της δικαιοδοσίας δεν ορίζεται από την ΕΣΔΑ. Η δικαιοδοσία είναι πρωτίστως εδαφική, με την έννοια ότι προβλέπεται να ασκείται στην έκταση των συνόρων του κράτους. Η εδαφικότητα, όμως, δεν είναι ο μόνος πιθανός παράγοντας για να καταλήξουμε αν ένα κράτος έχει δικαιοδοσία όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της ΕΣΔΑ. Πράγματι, σύμφωνα με την νομολογία του ΕΔΔΑ, η δικαιοδοσία μπορεί να καθιερωθεί όταν ένα κράτος ασκεί έλεγχο σε μια περιοχή ή έδαφος ή όταν οι εκπρόσωποι του κράτους ασκούν αποτελεσματικό έλεγχο σε ένα φυσικό πρόσωπο. Σχετικό με την υπόθεση μεταναστών που προσπαθούν να εισέλθουν στην Ευρώπη διασχίζοντας την Μεσόγειο με βάρκα, παρατηρούνται μερικές ενδιαφέροντες καταστάσεις δικαιοδοσίας βάσει μερικών σεναρίων.

Σενάριο 1: Μετανάστες εν πλω προσπαθούν να διασχίσουν την Μεσόγειο εισέρχονται σε χωρικά ύδατα κράτους, μέλος της ΕΣΔΑ. Καθώς τα χωρικά ύδατα αποτελούν μέρος των συνόρων ενός κράτους (Άρθρο 2 UNCLOS), οι μετανάστες είναι στην δικαιοδοσία του εν λόγω κράτους και χαίρουν επομένως όλων των δικαιωμάτων της ΕΣΔΑ. Το θέμα της δικαιοδοσίας δεν είναι σε αμφισβήτηση στην εν λόγω περίπτωση.

Σενάριο 2: Η βάρκα των μεταναστών βρίσκεται στην ανοιχτή θάλασσα. Ένα κρατικό σκάφος εθνικών αρχών επιβιβάζει τους μετανάστες. Ύστερα, το σκάφος φέρνει τους μετανάστες μπροστά στις αρχές της χώρας αναχώρησης και τους παραδίδει σε αυτές τις αρχές. Καθώς το σκάφος ανήκει στην δικαιοδοσία του κράτους της σημαίας (Άρθρο 92, UNCLOS) και επειδή βρίσκονταν κάτω από τον αποτελεσματικό έλεγχο κρατικών αξιωματικών, οι εν λόγω μετανάστες βρίσκονταν κάτω από την δικαιοδοσία της ΕΣΔΑ. Το ΕΔΔΑ επιβεβαίωσε αυτό το σενάριο στην υπόθεση Hirsi Jamaa, όπου ειπώθηκε ότι «από την στιγμή που επιβιβάστηκαν στα πλοία των οπλισμένων ιταλικών δυνάμεων

και μέχρι που παραδόθηκαν στις λιβανέζικες αρχές, οι προσφεύγουσες βρίσκονταν κάτω από τον συνεχή και αποκλειστικό de jure και de facto έλεγχο των ιταλικών αρχών. Συνεπώς, τα γεγονότα βρίσκονται κάτω από ιταλική δικαιοδοσία σύμφωνα με το Άρθρο 1 (ΕΣΔΑ).

Σενάριο 3: Η βάρκα των μεταναστών βρίσκεται στην ανοιχτή θάλασσα ή στα χωρικά ύδατα της χώρας αναχώρησης. Σκάφη εθνικών αρχών ενός ΕΣΔΑ κράτους τρυπάνε φουσκωτές βάρκες με αποτέλεσμα η βάρκα να βυθιστεί και οι μετανάστες να πνιγούν. Σε αυτό το σενάριο, παρόλο που τα άτομα δεν είχαν επιβιβαστεί στο σκάφος του ΕΣΔΑ κράτους, είναι αποδεκτό ότι το συμβάν έγινε κάτω από την δικαιοδοσία του ΕΣΔΑ κράτους. Στην υπόθεση *Xhavana*, η οποία αφορά μια βάρκα Αλβανών μεταναστών που βυθίστηκε αφού χτυπήθηκε από ιταλικό θαλάσσιο σκάφος έξω από ιταλικά χωρικά ύδατα, το ΕΔΔΑ δεν αρνήθηκε ότι τα θύματα βρίσκονταν εντός της δικαιοδοσίας της Ιταλίας. Σε αυτό το σενάριο, η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφορά το Άρθρο 2 του ΕΣΔΑ, προστατεύοντας το δικαίωμα στην ζωή.

Σενάριο 4: Η βάρκα των μεταναστών βρίσκεται στην ανοιχτή θάλασσα. Σκάφη εθνικών αρχών ενός ΕΣΔΑ κράτους περικυκλώνουν τη βάρκα και την συνοδεύουν πίσω στα εθνικά ύδατα του κράτους αναχώρησης. Σε αυτό το σενάριο δεν υφίσταται δικαιοδοσία στα πλαίσια αποτελεσματικού ελέγχου πάνω στα φυσικά πρόσωπα, καθώς οι μετανάστες παραμένουν στη δική τους βάρκα και δεν επιβιβάζονται σε κάποιο άλλο σκάφος. Επομένως, παραμένει ανοιχτό προς συζήτηση αν αυτή η κατάσταση συνεπάγεται δικαιοδοσία ενός ΕΣΔΑ κράτους. Σύμφωνα με τους Borelli και Stanford «και η κοινή λογική και μια διερμηνεία της ΕΣΔΑ από την οπτική γωνία της αρχής της αποτελεσματικότητας θα σήμαινε ότι σε αυτή τη περίπτωση το Δικαστήριο θα έβρισκε τα φυσικά πρόσωπα εν πλω κάτω από την δικαιοδοσία του εμπλεκόμενου συμβαλλόμενου κράτους».

Σενάριο 5: Μετανάστες σε βάρκα προσπαθούν να διασχίσουν στην Ευρώπη πνίγονται πριν εισέλθουν σε χωρικά ύδατα. Κανένα σκάφος Ευρωπαϊκού κράτους-μέλους δεν ήταν παρών όταν συνέβη το ατύχημα. Καθώς σε αυτή την περίπτωση η θεμελίωση της δικαιοδοσίας δεν μπορεί να βασιστεί στην εδαφικότητα ή στον αποτελεσματικό έλεγχο πάνω σε φυσικά πρόσωπα ή σε περιοχή, η θεμελίωση της δικαιοδοσίας είναι ακόμα πιο αμφιλεγόμενη απ' ό,τι στο σενάριο 4. Μια καθαρά συμβατική προσέγγιση δεν θα δεχόταν την δικαιοδοσία σε αυτό το σενάριο. Αλλά σύμφωνα με την λειτουργική προσέγγιση της ΕΣΔΑ, ο Spijkerboer υποστηρίζει ότι οι θάνατοι μπορούσαν να είχαν συμβεί κάτω από την δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού κράτους-μέλους γιατί είναι αποτέλεσμα αυστηρών συνοριακών πολιτικών που κάνει μια ασφαλή και νόμιμη είσοδο στην ΕΕ αδύνατη. Το ΕΔΔΑ έχει όντως κρίνει σε ορισμένες περιπτώσεις ότι «σε εξαιρετικές περιπτώσεις [...] πράξεις των συμβαλλόμενων κρατών ή αποτελέσματα αυτών εκτός των συνόρων τους μπορεί να αποτελέσουν άσκηση δικαιοδοσίας από αυτά [...]».

Παρόλα αυτά, αν κανείς δεχτεί ότι εν πλω μετανάστες που πεθαίνουν στην Μεσόγειο ανήκουν στην δικαιοδοσία των κρατών της ΕΕ λόγω των συνοριακών πολιτικών της ΕΕ, το επόμενο βήμα είναι να αποφασιστεί ποια ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών παραβιάστηκαν. Λογικά πρόκειται για το δικαίωμα στην ζωή όπως διαφυλάσσεται στο Άρθρο 2 της ΕΣΔΑ. Με μια συμβατική προσέγγιση, θα υποστήριζε

κανείς ότι η συσχέτιση των πολιτικών της ΕΕ και των θανάτων των μεταναστών στην Μεσόγειο είναι πολύ απόμακρη για να καταλήξει σε παραβίαση του Άρθρου 2 της ΕΣΔΑ. Παρόλα αυτά, αν κανείς υιοθετήσει μια λειτουργική προσέγγιση, όπως κάνει ο Spijkerboer, θα μπορούσε να υποστηρίξει ότι τουλάχιστον οι θετικές υποχρεώσεις που απορρέουν από το Άρθρο 2 της ΕΣΔΑ τίθενται σε εφαρμογή εδώ: το όφελος να διενεργήσουν έρευνα για τον αριθμό θανάτων στην θάλασσα, την υποχρέωση να επανεκτιμήσουν τις πολιτικές της ΕΕ με τα νέα αυτά δεδομένα, και τέλος, την υποχρέωση να αναγνωρίσουν τα θύματα και να ενημερώσουν τους συγγενείς για τον θάνατό τους και να διαχειριστούν τους σωρούς σύμφωνα με τις επιθυμίες των συγγενών.

2.2.3 Το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) του 1982 καθορίζει ότι ένα πλοίο είναι κάτω από την δικαιοδοσία της σημαίας του Κράτους του στην ανοιχτή θάλασσα (Άρθρο 92 §1) και απαιτεί από τους πλοιάρχους να προσφέρουν βοήθεια και να σώσουν άτομα σε κίνδυνο (Άρθρο 98):

1. Κάθε κράτος μπορεί να απαιτήσει από τον κυβερνήτη ενός πλοίου με την δική του σημαία, τόσο όσο να μην προκαλέσει σοβαρό κίνδυνο στο πλοίο, το πλήρωμα ή τους επιβάτες:

α) την αρωγή βοήθειας σε κάθε άτομο που βρίσκεται σε κίνδυνο ή χαμένο στην θάλασσα.

β) να προβεί με την όσο δύναται μεγαλύτερη ταχύτητα στην διάσωση ατόμων σε κίνδυνο, εφόσον ενημερωθεί της ανάγκης τους για βοήθεια, στα λογικά πλαίσια που μια τέτοια πράξη απαιτείται από τον ίδιο.

γ) μετά από σύγκρουση να προσφέρει βοήθεια στο άλλο πλοίο, το πλήρωμά του και τους επιβάτες του και όπου είναι δυνατό να ενημερώσει το άλλο πλοίο για το όνομα του δικού του πλοίου, του λιμένα νηολογήσεώς του και το κοντινότερο λιμάνι στο οποίο θα καλέσει.

2. Κάθε παράκτιο κράτος πρέπει να προωθεί την ίδρυση, λειτουργία και διατήρηση μιας επαρκούς και αποτελεσματικής υπηρεσίας έρευνας και διάσωσης όσον αφορά την ασφάλεια στην και πάνω στην θάλασσα, και όταν το απαιτούν οι συνθήκες, να συνεργάζονται μέσω αμοιβαίων περιφερειακών διακανονισμών με γείτονα κράτη για τον σκοπό αυτό.

Το καθήκον παροχής βοήθειας στην θάλασσα συμπεριλαμβάνεται και σε τρεις ακόμη συνθήκες:

- Στην Διεθνή Σύμβαση για την Ναυτική Έρευνα και Διάσωση (Σύμβαση SAR), στο παράρτημά του, παράγραφο 2.2.10:

Τα μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι βοήθεια θα παρέχεται σε οποιονδήποτε βρίσκεται σε κίνδυνο στην θάλασσα. Πρέπει να πράττουν έτσι ανεξαρτήτως της υπηκοότητας ή του καθεστώτος αυτού του ατόμου ή των συνθηκών στις οποίες βρέθηκε το άτομο αυτό.

Και παράγραφος 3.1.9:

Τα Μέλη οφείλουν να συντονίζονται και να συνεργάζονται ώστε να διασφαλίσουν ότι οι πλοίαρχοι απαλλάσσονται των υποχρεώσεών τους περί ελάχιστης παράκαμψης από την σκόπιμη πορεία του πλοίου όταν παρέχουν βοήθεια επιβιβάζοντας άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο στην θάλασσα, με την προϋπόθεση ότι απαλλάσσοντας τον πλοίαρχο από την υποχρέωση αυτή δεν θέτει σε περισσότερο κίνδυνο την ασφάλεια της ζωής στην θάλασσα. Το Μέλος, υπεύθυνο για την έρευνα και διάσωση της εκάστοτε περιοχής όπου παρέχεται τέτοια βοήθεια, οφείλει να ασκεί πρωταρχική ευθύνη ότι ο ανάλογος συντονισμός και συνεργασία λαμβάνουν χώρα, ώστε οι επιζώντες που βοηθήθηκαν αποβιβάζονται από το βοηθών πλοίο και παραδόθηκαν σε ένα ασφαλές μέρος, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες της υπόθεσης και τις οδηγίες που δημιουργήθηκαν από τον Οργανισμό. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα εμπλεκόμενα μέλη οφείλουν να κανονίσουν παρόμοια αποβίβαση όσο πιο σύντομα είναι λογικά εφικτό.

-Η Σύμβαση του 1974 για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στην Θάλασσα (SOLAS), στο Παράρτημά της, Κεφάλαιο V, Κανονισμός 10:

Λαμβάνοντας σήμα από οποιαδήποτε πηγή ότι ένα πλοίο, αεροσκάφος ή σωστική λέμβος βρίσκεται σε κίνδυνο, ο πλοίαρχος εν πλω είναι δεσμευμένος να προχωρήσει με μέγιστη ταχύτητα να βοηθήσει τα άτομα σε κίνδυνο στην θάλασσα ενημερώνοντάς τους, αν είναι δυνατόν, για το γεγονός αυτό. Αν δεν δύναται ή λόγω ειδικών συνθηκών της περίπτωσης το θεωρεί παράλογο ή αχρείαστο να παραχθεί βοήθεια, οφείλει να καταγράψει στο ημερολόγιο του πλοίου τον λόγο της που η αρωγή βοήθειάς του σε άτομα σε κίνδυνο στην θάλασσα δεν ήταν επιτυχής.

-Η Διεθνής Σύμβαση για την Επιθαλάσσια Αρωγή του 1989, Άρθρο 10:

1. Κάθε πλοίαρχος είναι υποχρεωμένος, όσο είναι δυνατόν χωρίς να θέσει σε σοβαρό κίνδυνο το σκάφος του και τα άτομα πάνω σε αυτό, να παρέχει βοήθεια σε άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο να χαθούν στην θάλασσα.
2. Τα κράτη-μέλη οφείλουν να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για την επιβολή του καθήκοντος που αναφέρθηκε στην παράγραφο 1.
3. Ο κάτοχος του σκάφους οφείλει να μην αποτελεί υπαιτιότητα για την παραβίαση του καθήκοντος του πλοίαρχου σύμφωνα με την παράγραφο 1.

2.2.4 Ο Διεθνής Νόμος που απαγορεύει την λαθραία διακίνηση των μεταναστών

Το Πρωτόκολλο του 2000 κατά της Λαθραίας Διακίνησης Μεταναστών από την Γη, την Θάλασσα και τον Αέρα, που συμπληρώνει την Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (το Πρωτόκολλο του Παλέρμου) απαιτεί από τα 141 συμβαλλόμενα μέλη (συμπεριλαμβανομένου και της ΕΕ και όλων των κρατών-μελών της) που το έχουν επικυρώσει να καταδικάζουν την εμπορία και την λαθραία διακίνηση ως διεθνή ποινικά αδικήματα. Το Πρωτόκολλο του Παλέρμου επαναλαμβάνει ξεκάθαρα ότι οποιαδήποτε δράση κατά του λαθραίας διακίνησης πρέπει να λαμβάνει υπόψιν τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος ή της υπηκοότητάς τους, αναφέροντας το παρακάτω στην ρήτρα διαφύλαξης του Άρθρου 14(1):

Τίποτα σε αυτό το Πρωτόκολλο δεν πρέπει να επηρεάσει τα άλλα δικαιώματα, υποχρεώσεις και ευθύνες των κρατών και των φυσικών προσώπων υπό τον Διεθνή Νόμο, συμπεριλαμβανομένου του διεθνή ανθρωπιστικού Νόμου, του Νόμου περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και, κυρίως, όπου εφαρμόζεται, η Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 που αναφέρεται στο καθεστώς των προσφύγων και της αρχής της μη επαναπροώθησης όπως περιλαμβάνεται σε αυτό.

Πρέπει να αναφερθεί ότι το Άρθρο 16 παρέχει ένα σίγουρο καθήκον να διατηρήσει και να προστατεύσει τα δικαιώματα των θυμάτων λαθραίας διακίνησης, κυρίως το δικαίωμα στην ζωή και το δικαίωμα να μην υποβάλλονται σε βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείρισης ή τιμωρίας, με ιδιαίτερη προσοχή στις «ειδικές ανάγκες των γυναικών και των παιδιών».

---

4. Κειμενική Ανάλυση

Επιχειρώντας την μετάφραση του παραπάνω κειμένου έπρεπε να κατηγοριοποιήσω το κείμενο με βάση τον τύπο του, τον σκοπό του, τους συγγραφείς του. Να βρω που ακριβώς τις «συντεταγμένες» του, ώστε να έχω και την ανάλογη στρατηγική μετάφρασης.

Σύμφωνα με την Reiss, η έκθεση αυτή είναι χαρακτηριστικό δείγμα πληροφοριακού κειμένου. Ανήκει στην πρώτη κατηγορία κειμενικού τύπου σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση της Reiss καθώς: α. η εστίαση του κειμένου είναι στο περιεχόμενο, β. η γλωσσική διάσταση είναι λογική βασισμένη σε γεγονότα (Συμβάσεις, οργανισμούς και Θεσμούς, συμφωνίες κρατών), γ. η λειτουργία της γλώσσας είναι ενημερωτική. Αναφέρεται και στο εξώφυλλο της έκθεσης, ο λόγος σύνθεσής της είναι γιατί ζητήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να βοηθήσει την Υποεπιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο έργο της. Είναι μία περιληπτική αναφορά στους κανονισμούς και νόμους που προστατεύουν τους μετανάστες, την πραγματική κατάσταση στα νερά της

Μεσογείου και την αληθινή ανταπόκριση των συμβαλλόμενων κρατών προς τους πρόσφυγες. Παρέχουν στατιστικά στοιχεία και παραθέτουν με ακρίβεια αποσπάσματα από άρθρα νόμων.

Η αισθητική και εκφραστική διάσταση δεν έχει καμία θέση σε τέτοιο κείμενο. Αν εντάσσεται ελάχιστα σε μια δεύτερη κατηγορία, αυτή είναι η διαλογική και αυτό μόνο γιατί συμπεριλαμβάνονται γνώμες άλλων ατόμων στην έκθεση. Συγκεκριμένα στο σενάριο 4 (σελ. 24 του πρωτοτύπου) γίνεται αναφορά στο βιβλίο και γνώμη των Borelli και Stanford και στο σενάριο 5 (σελ. 25) στον Spijkerboer όσον αφορά το αν έχει συμβαλλόμενο κράτος την δικαιοδοσία ή όχι. Αν και ξεκάθαρα αναφέρουν ότι στις συνθήκες αυτές η δικαιοδοσία νομικά δεν ανήκει στο εν λόγω κράτος, αμέσως μετά παραθέτουν την γνώμη ενός τρίτου σύμφωνα με το τάδε σύγγραμμα. Εδώ, δικαίως θα μπορούσε να στηρίξει κανείς την προώθηση μιας υποκειμενικής γνώμης σε ένα νομικό κείμενο που σκοπό έχει να παραθέσει γεγονότα. Καθώς, όμως, αυτή η συμπεριφορά αποτελεί την εξαίρεση και όχι τον κανόνα, ο τύπος του κειμένου παραμένει πληροφοριακός με αντικειμενικό χαρακτήρα.

Έχουμε, λοιπόν, ένα νομικά πληροφοριακό είδος κειμένου με αυστηρό και «γυμνό» ύφος. Ελάχιστα επίθετα και με τα ρήματα να παίζουν κύριο ρόλο. Δεύτερος παράγοντας ώστε να βρω την στρατηγική μετάφρασης είναι ο σκοπός του κειμένου, το κοινό του. Αναφέρεται σε μέλη της Υποεπιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σε νομικά προσανατολισμένους και ειδικευμένους ανθρώπους. Άρα, η μετάφρασή μου θα κρατήσει την ορολογία και το στυφνό ύφος του πρωτοτύπου. Δεν θα παρεκκλίνει πολύ της σύνταξης και του λεξιλογίου. Το κοινό μου θα είναι υψηλά ειδικευμένο και καταρτισμένο στους νομικούς όρους. Ειδικά σε αυτήν την περίπτωση που χρειάζονται την έκθεση αυτή σαν εγχειρίδιο, σαν πηγή αναφοράς, σαν βάση για το έργο τους. Πρωτότυπο και μετάφρασμα μοιράζονται τον ίδιο σκοπό. (skopos κατά Vermeer).

Τρίτος και τελευταίος παράγοντας είναι οι συγγραφείς του. Το ιδιαίτερο, εδώ, είναι ότι έχουμε ομάδα συγγραφέων που αποτελείται από τους Samuel Cogolati, Nele Verlinden και Pierre Schmitt. Τρεις διδάκτορες με κοινή επαγγελματική πορεία. Παρόλο που η αγγλική δεν είναι η μητρική γλώσσα τους, δεν φαίνεται και σίγουρα δεν αποτελεί πρόβλημα στην μετάφραση του κειμένου. Σίγουρα καθοριστικό ρόλο σε αυτό παίζει η επιμέλεια κειμένου. Η έρευνα των τριών εκπροσωπεί την γενική διεύθυνση του τμήματος πολιτικής. Είναι εύλογο η σύνταξή του να «πέρασε επισήμως από πολλά χέρια» πριν εκδοθεί.

Έχοντας, λοιπόν, υπόψιν τα ανωτέρω σχηματίστηκε η στρατηγική μετάφρασης και αποκαλύφθηκαν σιγά σιγά τα προβλήματα αυτής. Έχουμε «βαριά» ορολογία, πολλά ακρωνύμια, πολλές αναφορές σε άλλα συγγράμματα καθώς και σε νομικές υποθέσεις. Το ύφος του κειμένου δεν αφήνει περιθώρια έκφρασης ή παρέκκλισης. Πρέπει να αποδοθεί το νομικά ορθό περιεχόμενο γλωσσικά σωστά στα ελληνικά με χειρουργική ακρίβεια στην σύνταξη, καθώς η αμφιβολία στο νόημα δεν είναι επιτρεπτή. Τα μεταφραστικά προβλήματα παρουσιάζονται αναλυτικά στην συνέχεια.

---

5. Επί μέρους σχόλια

5.1. Ορολογία

Το κυριότερο πρόβλημα σε τέτοια κειμενικά είδη είναι η ορολογία. Από αποκλειστικά νομικές εκφράσεις ως φαινομενικά καθημερινές λέξεις απαιτείται προσοχή και έρευνα. Η έρευνα μου βασίστηκε σε δυο διαδικτυακές πλατφόρμες, την «linguee dictionary» και την «eurlex». Στο μέρος 6 της εργασίας αυτής παρατίθεται γλωσσάρι με την ορολογία που περιέχει το παραπάνω απόσπασμα. Υπάρχει ποικιλία που συμπεριλαμβάνει λέξεις και εκφράσεις που συναντά κανείς αποκλειστικά σε νομικά άρθρα (όπως «case-law»). Λέξεις καθημερινές με διαφορετική σημασία όταν χρησιμοποιούνται σε νομικά πλαίσια, όπως «complaints» και λέξεις κοινές, ξεκάθαρες στην μετάφραση τους αλλά νομικού περιεχομένου που έπρεπε να τις εντάξω («Covenant»). Τέλος, οι συγγραφείς για να παρουσιάσουν πλήρως τους νόμους και κανονισμούς που προστατεύουν τους πρόσφυγες, παραθέτουν παραρτήματα ή αποσπάσματα από Συμβάσεις κρατών, που ως νομικές συμφωνίες δεν μπορούσαν να μείνουν εκτός. Η δυσκολία και το μυστικό σε αυτό το πρόβλημα είναι να γνωρίζεις να τα ξεχωρίσεις. Ο μεταφραστής πρέπει να έχει άριστη γνώση τόσο της κοινής όσο και της ειδικής γλώσσας, καθώς επίσης και επαρκή γνώση του τομέα που μεταφράζει. Πρέπει να είναι σε θέση *«να αναγνωρίζει τους ειδικούς όρους ως τέτοιους και να τους διακρίνει από τα λεξήματα της κοινής γλώσσας»*. (Κελάνδριας, 2007)

5.2. Συντομογραφίες

Βασικό εμπόδιο στην μετάφραση αποτέλεσαν τα πολλά ακρωνύμια και οι συντομογραφίες, που ως επόμενο εμπεριέχονται σε μια τέτοια έρευνα. Συναντάμε αρκετές συντομογραφίες, μορφές που απαρτίζονται από τα αρχικά γράμματα των λέξεων, περιλαμβάνουν τα αρχικά γράμματα κάθε συντάγματος και κάθε αρχικό γράμμα προφέρεται ξεχωριστά (βλ. «ΕΥ»). Από την άλλη αντιμετώπισα και αρκτικόλεξα, βραχυγραφίες που αντίθετα με τις συντομογραφίες μπορούν να διαβαστούν ως ολοκληρωμένη λέξη.

Ο κάθε μεταφραστής έρχεται αντιμέτωπος με σειρά προβλημάτων ως προς την απόδοσή τους αλλά και μια σημαντική απόφαση στρατηγικής. Αρχικά χρειάζεται προσεχτική έρευνα των οργανισμών και των θεσμών που αναφέρονται στο πρωτότυπο, ώστε να τα αποδώσω σωστά στα ελληνικά, αλλά και να αναζητηθεί η σημασιολογική δομή της συντομογραφίας ή βραχυγραφίας. Αφού, λοιπόν, «βάλουμε στην άκρη» την ορολογική σύγχυση λόγω της πολυσημίας κυρίως και βρούμε την πραγματική σημασία, προχωράμε στο επόμενο μεταφραστικό εμπόδιο. Πώς μεταφράζουμε τις βραχυγραφίες; Υπάρχουν αρκετοί τρόποι προσέγγισης. Τα πλεονεκτήματα στην δική μου περίπτωση είναι: πρώτον, ότι το κείμενο πηγή είναι στα αγγλικά. Μία ονομασία ενός διεθνούς οργανισμού στα αγγλικά γίνεται παγκόσμια δεκτή και υιοθετείται από άλλες γλώσσες, γεγονός που δεν μπορούμε να πούμε ότι ισχύει εύκολα στην γερμανική, παραδείγματος χάριν, γλώσσα. Δεύτερον, ότι το αναγνωστικό κοινό είναι αυστηρά επιστημονικό και εξειδικευμένο. Λόγω αυτών αποφάσισα ως προς την διατήρηση της ξενόγλωσσας βραχυγραφίας ως επί το πλείστο. Όσον αφορά τις Επιτροπές, Υποεπιτροπές και τα λοιπά, δεν βρήκα σε νομικά κείμενα, εφημερίδες, κτλ. μια βραχυγραφία ή συντομογραφία στην ελληνική απόδοση. Χρησιμοποιώντας τα αρχικά γράμματα, τα αποτελέσματα της έρευνας ήταν παραπλανητικά. Δεν αναγνώριζε τον εν λόγω θεσμό. Έχοντας υπόψιν αυτά τα κριτήρια, όπου δεν υπήρχε ξεκάθαρη και

αδιαμφισβήτητη συντομογραφία, έγραψα την ελληνική ονομασία με την αγγλική βραχυγραφία στην παρένθεση. Πολλοί από τους θεσμούς αυτούς έχουν ακρωνύμια στα αγγλικά, γεγονός που δεν ισχύει στην πλειοψηφία με την ελληνική απόδοση. Σε μεγάλους ευρωπαϊκούς θεσμούς, όπως το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ), όπου χρησιμοποιείται με μεγάλη ευχέρεια η ελληνική συντομογραφία, επέλεξα αυτήν αντί πάλι της αγγλικής. Όλα αυτά με σκοπό να μην υπάρχει παραπλάνηση ως προς τον όρο. Επίσης παραθέτοντας πάντα στην πρώτη αναφορά τον όρο ολογράφως και αμέσως σε παρένθεση την συντομογραφία του (αγγλική ή ελληνική), είχα την δυνατότητα στην επανάληψη του κάθε οργανισμού να τον αναφέρω μόνο με την συντομογραφία του, σε όποια γλώσσα την έχω αποδώσει εξ αρχής. Παρακάτω παραθέτω όλες τις συντομογραφίες/ αρκτικόλεξα που έπρεπε να μεταφράσω. Όπου στο μετάφρασμα δεν έχω σε παρένθεση την ελληνική συντομογραφία, σημαίνει ότι διατήρησα την αγγλική.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
EU	ΕΕ
Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs (LIBE)	Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων
Committee on Foreign Affairs (AFET)	Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων
Subcommittee on Human Rights (DROI)	Υποεπιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Universal Declaration of Human Rights (UDHR)	Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)	Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες
Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)	Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας
European Convention on Human Rights (ECHR)	Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)
EU Charter of Fundamental Rights (CFR)	Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ
Treaty on European Union (TEU)	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)
International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)	Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα
Convention on the Rights of the Child (CRC)	Σύμφωνο για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC)
European Court of Human Rights (ECtHR)	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΔΔΑ)
United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS)	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας
International Convention on Maritime Search and Rescue (SAR Convention)	Διεθνής Σύμβαση για την Ναυτική Έρευνα και Διάσωση (Σύμβαση SAR)
Organization (International Maritime Organization)	Οργανισμός (Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός)

Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS)	Σύμβαση για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στην Θάλασσα
United Nations Convention against Transnational Organized Crime	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος

5.3 Παραπομπές

Εφόσον πρόκειται για έρευνα νομικού περιεχομένου, είναι λογικό και επόμενο να έχουμε συχνές παραπομπές σε νομικά άρθρα και νομικές υποθέσεις ορόσημο.

Ας ξεκινήσουμε με τις παραπομπές στα νομικά άρθρα. Σημείο αναφοράς για την απόδοσή τους στο ελληνικό κείμενο είναι οι προσωπικές μου σημειώσεις ως φοιτήτρια του πανεπιστημίου μετάφρασης και οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες *linguee* και *eurlex*. Η κύρια διαφορά με την αγγλική, είναι ότι χρησιμοποίησα το σύμβολο «§», όταν ήθελα να υποδείξω την εκάστοτε παράγραφο αντί πολλαπλών παρενθέσεων. Ακολουθούν παραδείγματα νομικών παραπομπών: (Άρθρο 5), (Άρθρο 14 §1), (Άρθρο 7 §α), (Άρθρο 2 §1 CFR και Άρθρο 2 ΕΣΔΑ). Τα υπόλοιπα παρέμειναν ίδια με το «α» στην λέξη «Άρθρο». Ένα ιδιαίτερο σημείο ήταν στην πρώτη εισαγωγική παράγραφο με την αναφορά «(2015/2095(INI))». Μετά από έρευνα στις σελίδες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, βρήκα τον ορισμό και την χρήση της βραχυγραφίας «ini». Αποκαλούνται ολογράφως «own-initiative reports». Συγκεκριμένα, «*Own-initiative (INI) reports are an important working tool and political instrument for the European Parliament. INI reports often pave the way for new legislative proposals, exploring diverse topics of interest to Members, responding to Commission communications, and expressing Parliament's position on different aspects of European integration. They are thus important tools in the early phase of the legislative cycle trying to shape the agenda*». Πρόκειται για «εκθέσεις πρωτοβουλίας». Πρόκειται για εργαλείο και πολιτικό μέσο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Είναι η αρχή και η πυξίδα προς την σύνταξη ενός νομοσχεδίου, πρόποση αυτών, ερμηνευτής αμφιλεγόμενων ιδεών και γνώμων του Κοινοβουλίου. Με βάση τις νομικές πλατφόρμες η βραχυγραφία αποδίδεται στα ελληνικά με την αγγλική, οπότε το ίδιο ακολούθησα και εγώ στο κείμενο μου.

Σημείο προσοχής και έρευνας αποτελούσαν και όταν έφερναν οι συγγραφείς ως παράδειγμα νομικές υποθέσεις ορόσημο. Συγκεκριμένα, την υπόθεση *Hirsi Jamma* και άλλοι κατά Ιταλίας, την υπόθεση *Xhavana* και την υπόθεση ορόσημο του *Soering*. Στη πρώτη, εν συντομία μετανάστες επιβιβάστηκαν στα πλοία των οπλισμένων ιταλικών δυνάμεων και παραδόθηκαν στις λιβανέζικες αρχές, χωρίς την παραμικρή έρευνα από την μεριά του ΕΣΔΑ κράτους του κάθε ατόμου ξεχωριστά.

Η δεύτερη αφορά μια βάρκα Αλβανών μεταναστών που βυθίστηκε αφού χτυπήθηκε από ιταλικό θαλάσσιο σκάφος έξω από ιταλικά χωρικά ύδατα. Εδώ δεν μιλάμε καν για έλλειψη έρευνας του κάθε ατόμου, αλλά για παραβίαση του δικαιώματος στην ζωή. Και τέλος η υπόθεση του *Soering*, όπου το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γερμανία εκδώσαν δύο κατηγορουμένους να έρθουν αντιμέτωποι με την δικαιοσύνη στις Ηνωμένες Πολιτείες και συγκεκριμένα στην Πολιτεία της Βιρτζίνια. Όλα αυτά γνωρίζοντας πολύ καλά ότι με αυτό τον τρόπο θα απειλούνταν η ζωή τους αντιμετωπίζοντας την ποινή

της θανατικής καταδίκης. Ενώ όλα τα παραπάνω δεν αποτέλεσαν πρόβλημα ως προς την μετάφραση αυτή καθαυτή, χρειάστηκε έρευνα των υποθέσεων στις σελίδες του Κοινοβουλίου για την κατανόηση του πρωτοτύπου και πλήρη γνώση του περιεχομένου που καλούμαι να μεταφράσω. Καθώς μιλάμε για ξένα ονόματα, σαν απόδοση είμαι υπέρ της διατήρησης του ξένου ονόματος στο μετάφραση και κατά της μεταγραφής των ονομάτων.

5.4 Σύνταξη

Τελευταίο πρόβλημα μετάφρασης είναι η σύνταξη. Θέλει μεγάλη προσοχή και στην ανάγνωση του πρωτοτύπου και προσεχτική απόδοση στα ελληνικά. Λόγω της φύσης του κειμένου έχουμε πολλές μακροσκελείς προτάσεις και η παραμικρή λάθος ερμηνεία της συντακτικής δομής, μπορεί να αλλάξει το νόημα της πρότασης. Δεν υπάρχει εδώ η ευχέρεια της ελεύθερης απόδοσης που επιτρέπεται σε λογοτεχνικά κείμενα. Η επιλογή να παραλείψουμε το τάδε κομμάτι και να αποδώσουμε την τάδε πρόταση συνδυαστικά με την επόμενη πρόταση παρακάτω είναι αυστηρώς λάθος και δεν αποτελεί στρατηγική μετάφρασης νομικού κειμένου. Η στενή επαφή πρωτοτύπου και μεταφράσματος είναι απαραίτητη με ελάχιστες παρεκκλίσεις ακόμα και στην στίξη του κειμένου. Πρέπει να υπάρχει η ιδανική ισορροπία ανάμεσα στη στενή απόδοση του περιεχομένου και της σύνταξης του πρωτοτύπου και στην εύηχη μετάφραση στα ελληνικά χωρίς να ακούγεται ως μετάφρασμα το μετάφρασμα. Μόνο έτσι επιτυγχάνεται η μη απόκλιση από το νόημα, γεγονός που περιορίζει το μεταφραστή και δυσκολεύει το έργο του να μην φαίνεται ότι μιλάμε για μετάφρασμα από άλλη γλώσσα και όχι πρωτότυπο.

6. Επίλογος

Παρά τα μεταφραστικά προβλήματα που αναφέρθηκαν παραπάνω, το συγκεκριμένο κειμενικό είδος έχει και πλεονεκτήματα. Το λεξιλόγιο επαναλαμβάνεται αρκετά. Μόλις έχουμε λύσει το πρόβλημα της ορολογίας από ένα σημείο και μετά, δημιουργείται ένα γλωσσάρι που χρησιμεύει ως μεταφραστικό εργαλείο όχι μόνο για το κείμενο προς μετάφραση τώρα, αλλά και μελλοντικά κείμενα. Δεύτερον, το ύφος είναι πολύ αυστηρό και συγκεκριμένο στα νομικά κείμενα. Μόλις συνηθίσει κανείς το «γυμνό», «αποστειρωμένο» ύφος χωρίς ίχνος υποκειμενικότητας, η μετάφραση γίνεται μηχανική. Σε αυτό τον τομέα η νομική μετάφραση είναι πιο γρήγορη σε σύγκριση, παραδείγματος χάριν, με την λογοτεχνική.

7. Γλωσσάριο

Όρος στο Κείμενο Πηγή	Όρος στο Κείμενο Στόχος	Πηγή/Διαφορετική απόδοση
boat migrants	εν πλω μετανάστες	linguee
principle of non-refoulement	αρχή της μη επαναπροώθησης	Eurlex
Migrants	μετανάστες	Collins Dictionary/Μέτοικοι
Refugees	πρόσφυγες	Collins Dictionary
In distress at sea	Σε κίνδυνο στη θάλασσα	Collins Dictionary
1951 Refugee Convention	Σύμβαση Προσφύγων του 1951	Linguee
Contracting State	Συμβαλλόμενο Κράτος	Linguee
Final judgement	Αμετάκλητη απόφαση	Linguee
Customary status	Εθιμικό χαρακτήρα	Linguee
Cardinal principle	Θεμελιώδης αρχή	Linguee
Reservations	επιφυλάξεις	Collins Dictionary
Logical complement	Λογικό/εύλογο συμπλήρωμα	Linguee
Mass influx	Μαζική εισροή	Linguee
Scope	Πεδίο εφαρμογής	Linguee
„Irregular” migrants	«λαθρομετανάστες»	Linguee
International Convention on Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families	Διεθνή Σύμβαση περί Προστασίας των Δικαιωμάτων όλων των Διακινούμενων Εργαζομένων και Μελών των Οικογενειών τους	Eurlex
Legal status	Νομικό καθεστώς	Linguee
UN Human Rights Committee	Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ	Eurlex
Covenant	Σύμφωνο	Collins Dictionary
Substantial grounds	Βάσιμα πειστήρια	Collins Dictionary
Complaints	καταγγελίες	Παράπονα, μηνήσεις
Alleged breaches	Εικαζόμενες παραβιάσεις	Linguee
Extraterritorially	εξωεδαφικά	Ετερόδικα
Render assistance	Παρέχω βοήθεια	Collins Dictionary
See intra	Βλέπε παρακάτω	Linguee
Coercive measures	Καταναγκαστικά μέτρα	Linguee
Country of origin or transit	Χώρα καταγωγής ή διαμετακόμισης	Linguee
1951 Geneva Convention	Σύμβαση της Γενεύης του 1951	Eurlex
1967 Protocol	Πρωτόκολλο του 1967	Eurlex
Drafting	Σύνταξη	Εκπόνηση

Collective expulsion of aliens	Μαζικές απελάσεις αλλοδαπών	Linguee
Country of destination	Χώρα προορισμού	Linguee
Jurisdiction	Δικαιοδοσία	Collins Dictionary
High Contracting Parties	Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέλη	Eurlex
Case-law	Νομολογία	Collins Dictionary
Territorial waters	Χωρικά ύδατα	Linguee
High Seas	Ανοιχτή θάλασσα	Linguee
Country of departure	Χώρα αναχώρησης	Linguee
Applicants	προσφεύγουσες	Υποψήφιος, αιτών
De jure and de facto	De jure and de facto	Linguee
Border policies	Συνοριακές πολιτικές	Linguee
Port of registry	Λιμένας νηολογήσεως	Linguee
Coastal State	Παράκτιο κράτος	Linguee
Logbook	(Ναυτικό) ημερολόγιο	Linguee
1989 international convention on Salvage	Διεθνής Σύμβαση για την επιθαλάσσια Αρωγή του 1989	Eurlex
Criminal offences	Ποινικό αδίκημα	Linguee
Saving clause	Ρήτρα διαφύλαξης	Linguee
Palermo Protocol	Πρωτόκολλο του Παλέρμου	Eurlex
Joint hearing	Κοινή ακρόαση	Linguee
Resolution	Ψήφισμα	Linguee
Search and Rescue Service	Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης	Linguee
2000 Protocol against the Smuggling of Migrants By Land, Sea and Air	Πρωτόκολλο του 2000 κατά της Λαθραίας Διακίνησης Μεταναστών από τη Γη, Θάλασσα και Αέρα	Eurlex

8. Βιβλιογραφία

(τελευταία επίσκεψη στις ιστοσελίδες, 17.06.2018)

- <https://www.linguee.com/>
- <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el>
- [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/535005/EXPO_STU\(2015\)535005_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/535005/EXPO_STU(2015)535005_EN.pdf)
- Collins, English-greek Dictionary, Andrew Betsis ELT
- «Η Μετάφραση των Οικονομικών Κειμένων», Παναγιώτης Ι. Κελάνδριος, εκδόσεις Δίαυλος, Αθήνα 2007
- <https://www.e-nomothesia.gr/kat-egklema-organomeno/n-3875-2010.html>

-
- [http://www.euoparl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2015/2095\(INI\)](http://www.euoparl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2015/2095(INI))
  - http://www.euoparl.europa.eu/the-secretary-general/resource/static/files/Documents%20section/SPforEP/Own-Initiative_reports.pdf
  - Κεντρωτής, Γ. (1996) Θεωρία και Πράξη της Μετάφρασης. Αθήνα: Δίαυλος
  - Vermeer, H. J. (1989/2000) «Skopos and Commission in Translational Action»
  - <http://www.ahewar.org/eng/print.art.asp?t=0&aid=1877&ac=2>
  - www.wordreference.com